

En uppväxt fri från våld

En nationell strategi för att förebygga
och bekämpa våld mot barn

Volym 1

En historisk satsning för att förebygga och bekämpa våld mot barn

- Mest genomgripande utredningen i modern tid om våld mot barn: alla former av våld, alla situationer, hela kedjan från att förebygga att våld utövas till barns rätt till skydd, stöd och behandling.
- Dialog med barn som är berörda, förslag som utgår från barnkonventionen.
- Nationell strategi för en uppväxt fri från våld: fem mål.
- Organisation för genomförande – regering, myndigheter, länsstyrelser, kommuner och civila samhället.
- Prioriterade insatsområden kopplade till målen.
- 59 förslag till åtgärder.

Vad avses med våld mot barn?

Allt våld som barn utsätts för eller riskerar att utsättas för oavsett våldsform, vem som utövar våldet, var våldet sker, i vilket sammanhang våldet utövas, av vilken orsak våldet sker eller vilket barn som utsätts.

Artikel 19 barnkonventionen: alla former av fysiskt eller psykiskt våld, skada eller övergrepp, vanvård eller försummelse, misshandel eller utnyttjande, inklusive sexuella övergrepp.

Våldets omfattning

- 10 barn dör varje år till följd av våld.
- Många tiotusentals utsätts för stort lidande.
- Undersökningar om förekomst:
 - 24% någon gång utsatt för fysiskt våld av vuxen.
 - 11% allvarliga former av fysisk barnmisshandel. 5% upprepad.
 - 14% upplevt våld mellan vuxna i familjen.
 - 9% utsatt för sexuellt övergrepp av vuxen. (Långt fler om relativt jämnåriga räknas in).
 - 6% utsatt för försummelse.
 - Mobbning i skolmiljö: växande problematik.
 - Utsatthet på nätet: var fjärde elev har innan de fyllt 15 år blivit kontaktade i sexuellt syfte av person som var minst fem år äldre.
 - Våld i ungas partnerrelationer, omfattande.
 - Var tredje person 16-19 år känner sig mycket eller ganska otrygga att gå ut ensamma i det egna bostadsområdet.

Utredningens uppdrag

Lämna förslag till en samlad nationell strategi för att förebygga och bekämpa våld mot barn

- Anlägga ett helhetsperspektiv och möjliggöra en sammanhållen inriktning
- Ta fram förslag till mål för det långsiktiga arbetet – Ett tioårsperspektiv
- Föreslå åtgärder inom områdena:
 - samverkan
 - förebyggande och upptäckt
 - skydd, stöd och behandling
 - brottmålsprocessen
 - kunskap, metodutveckling och uppföljbarhet

Vi ser att det finns brister

- Barn utsätts för våld i stor utsträckning.
- Det våld som barn utsätts för upptäcks inte alltid och information om våldsutsatthet hanteras inte alltid på ett sätt som är till hjälp för barnet.
- Barn som utsätts för våld får inte alltid det skydd, de stödinsatser och den vård som de behöver för att inte utsättas för våld igen och för att må bättre på lång och kort sikt.
- Barn som utsätts för våld får inte alltid sina rättigheter tillgodosedda när en brottmålsprocess blir aktuell.

Våldet får allvarliga konsekvenser – det är därmed en viktig folkhälsofråga

- Våld mot barn medför bland annat
 - stort personligt lidande och försämrad livskvalitet för de som drabbas, både på lång och kort sikt
 - betydande samhällsekonomiska konsekvenser
- En betydelsefull utgångspunkt för våra förslag är att våld mot barn **erkänns som en viktig folkhälsofråga**. Vi föreslår inte nya strukturer, men däremot att de som redan finns ska användas mer effektivt.

Mål med strategin

Övergripande målsättning

En uppväxt fri från våld för alla barn.

Fem långsiktiga mål som anger inriktningen för arbetet

1. Våld mot barn ska förebyggas.
2. Barns våldsutsatthet ska upptäckas.
3. Barn ska få det skydd och stöd samt den behandling de har rätt till.
4. Barns rättigheter i brottmålsprocessen ska tillgodoses.
5. Kunskaps- och metodutvecklingen ska stärkas.

Detta kompletteras med prioriterade insatsområden i en handlingsplan.

Handlingsplanen

- 3-5 insatsområden för varje mål.
- De mest angelägna åtgärderna inom varje insatsområde:
 - 59 förslag på åtgärder.
 - 23 bedömningar – vad vi ser som viktigt för att driva utvecklingen framåt.
- Handlingsplanen ska uppdateras regelbundet med nya åtgärder, men vi tror att insatsområdena kommer bestå åtminstone 10 år framåt.

Struktur och organisation för strategins genomförande – en översikt

- Folkhälsomyndigheten får en central roll.
- 27 nationella aktörer får särskilda uppdrag i strategiarbetet.
- Länsstyrelserna ska stödja det lokala och regionala arbetet.
- Kommunerna får ett förtydligat ansvar i ny lag.
- Statsbidrag ska öka förutsättningarna för att bidra i arbetet.
- Återkommande handlingsplaner från regeringen och regelbunden redovisning av arbetet till riksdagen.

Ny lag: lagen med vissa bestämmelser om kommuners ansvar för att förebygga och bekämpa våld mot barn

- Kartlägga och analysera vad som krävs inom kommunens verksamhetsområden för att:
 - Våld mot barn ska förebyggas, barns utsatthet för våld ska upptäckas, barnets rätt till skydd, stöd och behandling ska tillgodoses och barns rättigheter ska tillgodoses i brottmålsprocessen.
- Med lägesbild som underlag besluta om plan för vilka åtgärder kommunen avser vidta. Verka för samverkan med relevanta aktörer vid behov.
- Uppdatera lägesbilden och åtgärdsplanen var tredje år.

Tio punkter i handlingsplanen

1. **Information** till barn och unga om våld.
2. **Föräldrastöd.** Förstärkt vård eller uppföljning för föräldrar med problematik.
3. Metoder och stödfunktion för att förebygga våld som utövas av **andra barn.**
4. Kommission mot **mobbning.**
5. **Samhällsvård.** Förbjud avskiljning och bältning. Inrätta barnombud på IVO.
6. Öka professionellas förmåga att **upptäcka våldsutsatthet.** Göra våldet pratbart.
7. Socialtjänsten ska försäkra sig om att **barnet förstår** den information som ges.
8. **Brottmålsprocess** med barnets behov i fokus. Lagfäst krav på att barnförhör ska hållas av person med särskild kompetens. Barnahusverksamheter ska finnas i hela Sverige och utvecklas.
9. Miljardsatsning på **forskning.** Utökade medel till forskning om våld mot barn samt stöd till praktisknära forskning och metodutveckling.
10. Följ upp våld mot barn i Sverige, bland annat genom en **nationell prevalensundersökning** vart femte år.

”Det var många personer i skolan som visste. När jag var yngre var det mer uppenbart. De gjorde ingenting. Hade de gjort något redan då så hade det inte behövt gå så här jävla långt. När jag blev äldre började jag dölja det, men i trean, fyran försökte jag berätta. De lyssnade inte alls. De visste att jag mådde skitigt men de frågade inte, ville inte... det var lättare att inte göra något.”

(Intervjuad ung person, genom ECPAT Sverige)

